

متن سخنرانی محمد ناصری مدیر کل دفتر انتشارات و
تکنولوژی آموزشی و دبیر جشنواره یازدهم

کتاب‌های بدون مجوز همچنان تبلیغ می‌شوند

که معمولاً به صورت دوسالانه برگزار می‌شود، هر ساله ادامه خواهد داشت. در جشنواره از ظرفیت کتاب‌های درسی به انحاء مختلف و گوناگون استفاده و هر سال بر این ظرفیت افزوده شده است. به نحوی که در کتاب‌های جدیدالتألیف، یک فرم هر کتاب به معرفی کتاب‌های مناسب اختصاص پیدا کرده است. همین طور مجلات رشد در کنار کتاب‌های درسی دائماً عهده‌دار معرفی و ترویج کتاب‌های آموزشی و تربیتی بوده‌اند و خواهند بود. سایت «سامان کتاب» نیز در همین راستا فعال شده است. این سایت فعالیت‌های مستمری دارد که به‌ویژه در زمینه اطلاع‌رسانی در این حوزه و ایجاد ارتباط بیشتر با ناشران و مؤلفان ادامه و توسعه خواهد یافت.

من فکر می‌کنم برخی از ناشران عزیز، به اهداف آموزش و پرورش هیچ توجهی نمی‌کنند و همچنان کتاب‌های حل‌المسائل و کتاب‌های بی‌ربط با اهداف آموزشی و تربیتی را به صورت انبوه تولید می‌کنند.

تولید انبوه کتاب‌های تست پاسخ‌محور دردی را دوا نمی‌کند

متأسفانه انتشار کتاب‌های حل‌المسائل و شیوه و نوع انجام آن به گونه‌ای است که خود آن‌ها فریاد می‌زنند که محور آن‌ها سودجویی است؛ معلوم است که دردی از فرهنگ و آموزش و پرورش را دوا نخواهد کرد. این یکی از همان معضلات و مشکلاتی است که سال‌هاست وجود دارد و ما برای آن متأسفیم. همچنین بخش بازرگانی رسانه ملی، یعنی صداوسیما، معمولاً در تبلیغ کتاب‌های بدون مجوز خودش را به نشنیدن می‌زند و من همین جا و از پشت تریبون رسمی اعلام می‌کنم که: ما ز یاران چشم‌پاری داشتیم! اما انکار گوش شنوایی نیست. نمی‌دانم چرا این حرف روشن که اگر قرار است چیزی تبلیغ شود، باید مجوز لازم را از حوزه مربوطه داشته باشد، حداقل در این خصوص، مورد توجه دوستان قرار نگرفته است و این داستانی است که همچنان ادامه دارد.

از بین ۱۵۳۷ عنوان کتاب مناسب، ۲۸۵ عنوان برای کسب مقام

رشد ۴۰ درصدی کتاب‌های مناسب آموزشی تربیتی

جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد وارد دهه دوم فعالیت خود شده است و ما امروز یازدهمین دوره آن را به پایان می‌رسانیم. وقتی به پشت سرمان نگاه می‌کنیم نقاط عطفی را می‌بینیم که بنده به برخی از آن‌ها اشاره می‌کنم. اول اینکه، همراهان ما در این جشنواره، یعنی ناشران، که در اولین دوره ۱۸ درصد از ناشران این حوزه بودند. بعد از یک دهه تعامل و مشارکت به بیش از ۵۸/۵ درصد رسیده‌اند که این رشد ۴۰ درصدی و همراهی بیش از ۶۰۰ ناشر با جشنواره در این دوره، قابل توجه و مایه امیدواری است.

دوم اینکه مصوبه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش از دیگر دستاوردهای ارزشمند این حرکت رو به رشد است و نقش مهمی در همراه کردن همه دستگاه‌ها و نهادهای فرهنگی و اجتماعی مرتبط با بحث ساماندهی کتاب‌های آموزشی و تربیتی رشد داشته است و ان شاء... با اجرایی شدن بیشتر آن در سال‌های آتی برکات و اثرات بسیار زیادی خواهد داشت.

سوم، ما تا به امروز ۷۰ عنوان کتابنامه رشد را برای مخاطبان خود، که هم معلمان و هم دانش‌آموزان هستند، تقدیم کرده‌ایم و این روند همچنان ادامه خواهد داشت. ما «فصلنامه جوانه» را به شکل اختصاصی و به صورتی که دائماً بر تنور این موضوع بدمد منتشر کرده‌ایم و امروز شما عزیزان شماره ۴۶ این نشریه را که ویژه‌نامه‌ای برای همین جشنواره است در دست دارید. ما تا به امروز ۱۳۲۵۰ عنوان کتاب مناسب را در همه دوره‌ها و مقاطع تحصیلی و رشته‌های گوناگون به جامعه معرفی کرده‌ایم.

معمولاً این جشنواره، جشنواره نمادینی است که ما در آن از ظرفیتی که در نشر کشور وجود دارد بهره می‌بریم و آثار برتر آموزشی و تربیتی را به‌عنوان الگو معرفی می‌کنیم. ان شاء... با شروع فصل جدید، از این پس، این جشنواره

تقدیری و برگزیده با هم به رقابت پرداختند. در تولید کتاب‌های مناسب ۴۲۲ ناشر سهیم بودند که از یکایک آنان تشکر و قدردانی می‌کنیم. ۱۰۲ داور در ۳۲ گروه داوری این آثار را بررسی کردند که اگر به صفحات آخر نشریه جوانه که در اختیار شماست، مراجعه کنید. اسامی داوران نام‌آشنا و باتجربه‌ای را خواهید دید که ما هم به سهم خودمان قدردان و سپاسگزار زحمات بی‌شائبه و ارزشمند و مؤثر آنان هستیم.

در داوری آثار از ظرفیت کامل اندیشمندان استفاده کردیم

در دوره یازدهم اتفاق خوب و مؤثر دیگری هم رخ داد و آن اینکه دو مدیر کل دفاتر تألیف سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، یعنی آقای دکتر امانی و آقای مهندس دوران‌دیش، مستقیماً بر روند بررسی آثار از ابتدا و تا انتها نظارت داشتند. همچنین آقای کرام‌الدینی از کارشناسان عزیز و صاحب‌اندیشه سازمان با حضور در کمیته علمی جشنواره در این زمینه کمک کردند. از حضور مؤثر و ارزشمند همه این عزیزان تشکر می‌کنم. همچنین باید از سرکار خانم کیا دبیر علمی این جشنواره که به همراه کارشناسان و همکاران سختکوش خودشان فراوان زحمت کشیدند و کار را به سرانجام رساندند صمیمانه تشکر و قدردانی کنم.

گشایش یک نمایشگاه و فروشگاه دائمی برای کتاب‌های آموزشی و تربیتی مناسب

در تکمیل و توسعه فعالیت‌های حمایتی و در دسترس قرار دادن کتاب‌های مناسب برای خرید، امسال «پخش مدرسه» به صورت نمایشگاه و فروشگاه دائمی کتاب‌های مناسب معرفی شده در کتابنامه‌های رشد، به عنوان زمینه‌ای مؤثر برای تحقق این امر مورد توجه قرار گرفته است و انشاءالله به زودی با حضور جناب آقای دکتر محمدیان بازگشایی و فعالیت خود را از تهران آغاز می‌کند و به تدریج در همه استان‌های کشور گسترش خواهد داد. اتفاق دیگری که به‌نظرم کار مبارکی است، توجه بیشتر به معلمان مؤلف است؛ کاری که از ابتدا و همواره جناب آقای دکتر محمدیان بر آن تأکید و اصرار داشته‌اند و خوشبختانه در این جشنواره صورت اجرایی بیشتری پیدا کرد. البته و خوشبختانه ما امروز وقتی پرونده دوستان مؤلف و نویسنده این حوزه را بررسی می‌کنیم، سوابق و تجربه معلمی در سابقه کاری اکثر عزیزان وجود دارد. اما توجه ما امسال بیشتر معطوف به معلمانی بوده است که به اصطلاح گج در دست دارند و به‌عنوان معلم رسمی آموزش و پرورش، با حضور در کلاس درس، ارتباط مستقیمی با دانش‌آموز، مدرسه و کلاس درس داشته‌اند و با تأکید رئیس محترم سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی از بین ۴۵ نفر معرفی شده در این جشنواره از ۲ نفر از معلمان که این شرایط را هم داشته‌اند، به‌طور ویژه تقدیر خواهد شد.

تقسیم بندی کتاب‌ها بر اساس حوزه‌های یادگیری یازده‌گانه

در این جشنواره ما حوزه‌های یادگیری را ملاک داوری قرار داده‌ایم و البته در کنار ۱۱ حوزه رسمی یادگیری، حوزه وسیع،

گسترده و بسیار جذاب ادبیات داستانی را، در سه زمینه شعر، داستان و نمایشنامه که جایز در جشنواره خالی بود، به این حوزه‌ها افزودیم. البته حوزه پیش‌دبستانی هم که حوزه‌ای گسترده است، مورد توجه قرار گرفته و خوشبختانه ناشران هم در این حوزه تلاش‌های گسترده و مؤثری داشته‌اند. در واقع ما در ۱۳ حوزه کار داوری و بررسی آثار ناشران آموزشی را در زمینه‌های آموزشی و تربیتی مورد داوری قرار داده‌ایم و امروز آثار برتر در این حوزه‌ها معرفی خواهند شد.

در سال‌های گذشته از سه ناشر تقدیر می‌شد ولی در جشنواره امسال از ۵ ناشر به‌عنوان ناشرین برتر تقدیر خواهیم کرد و امیدواریم این کار نیز در رونق کار دوستان ناشر مؤثر باشد.

ضرورت توجه به بیانیه‌های داوری توسط ناشران

به همه دوستان و به‌خصوص مؤلفان و ناشران محترم توصیه می‌کنم که حتماً و حتماً بیانیه‌های داوری در حوزه‌های مختلف را به دقت مطالعه کنند، زیرا نکات قابل‌اعتنایی در آن وجود دارد که می‌تواند بسیار مؤثر باشد.

همچنین تقاضای ما این است که ناشران محترم حتماً و حتماً اسناد بالادستی وزارت آموزش و پرورش مانند اسناد مربوط به سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سند برنامه درسی ملی را به دقت مطالعه کنند، چون به شما کمک خواهد کرد آثار تولیدی شما نزدیکی و انطباق بیشتری با اهداف و فلسفه برنامه آموزشی و درسی داشته باشد و این تولیدات در چرخه استفاده و بهره‌برداری معلمان و دانش‌آموزان قرار گیرد.

رویکرد ما همچنان نسبت به نشر، تشویق تألیف است و اگر آثار ترجمه شده خوب را هم از نظر دور نداریم، اما اساس تألیف است و استفاده از توان خودمان همچنان مورد توجه و نظر است و رویکرد اصلی و جاری تألیف است.

امروزه حوزه‌های تازه و جدیدی مانند تفکر و پژوهش، کار و فناوری و آموزش‌های

مربوط به سبک زندگی در آموزش و پرورش وجود دارد که بسترهای تازه‌ای را در این زمینه گشوده‌اند. این حوزه‌های جدید قالب‌ها و سبک‌های جدیدی را برای نشر می‌طلبند که باید به دقت و با هوشمندی مورد توجه ناشران قرار گیرد.

لزوم توجه بیشتر به ظرفیت‌های فنی و هنری در کتاب‌های آموزشی

در نحوه عرضه کتاب هم ملاحظاتی وجود دارد. از جمله باید از همه ظرفیت‌های هنری و فنی در خصوص قطع کتاب، گرافیک و صفحه‌آرایی، اندازه قلم و فونت مناسب، نوع کاغذ و دیگر جنبه‌های هنری و جذابیت آفرین برای مخاطبان استفاده شود تا در مسیر جلب توجه مخاطب و ایجاد علاقه برای مطالعه آن اثر، توفیق بیشتری داشته باشیم. این موضوع مهمی است، تا جایی

این بازار کاذبی که وجود دارد و معمولاً می‌خواهند به ضرب و زور رسانه آن را ترویج دهند، دردی را از آموزش و پرورش و فرهنگ دوا نخواهد کرد. به همین دلیل تقاضا می‌کنیم ناشران محترم ضمن توجه به نیازهای واقعی مخاطبان، آثار و تولیدات خود را در زمینه تولید کتاب‌هایی که واقعاً یادگیری و یاددهی را افزایش می‌دهند توسعه دهند

**در داوری آثار یازدهمین
جشنواره از خرد جمعی و
ظرفیت کامل اندیشمندان
استفاده کردیم**

که ممکن است یک کتاب با محتوای خوب، به دلیل نداشتن جنبه‌های فنی و هنری، نتواند امتیاز لازم را برای قرار گرفتن در ردیف کتاب‌های مناسب به دست آورد.

ضرورت پرداختن به نیازهای واقعی معلم و دانش‌آموز، حرف حساب دیگری است که باید به آن توجه شود. این بازار کاذبی که وجود دارد و معمولاً می‌خواهند به ضرب و زور رسانه آن را ترویج دهند، دردی را از آموزش و پرورش و فرهنگ دوا نخواهد کرد. به همین دلیل تقاضا می‌کنیم ناشران محترم ضمن توجه به نیازهای واقعی مخاطبان، آثار و تولیدات خود را در زمینه تولید کتاب‌هایی که واقعا یادگیری و یاددهی را افزایش

می‌دهند توسعه دهند.

حوزه کتاب آموزشی، به طور کلی، گستره خیلی وسیعی را در بر می‌گیرد، به طوری که کتاب‌های کمک‌آموزشی و کمک‌درسی جای خیلی بزرگی را در این حوزه به خود اختصاص نمی‌دهند. اما چون ما این حوزه را هم به رسمیت می‌شناسیم ناچارم از

سوی دبیرخانه جشنواره یازدهم، عرض کنم که به جد از تولید کتاب‌هایی که کتاب درسی را خلاصه می‌کنند، پاسخ‌های سؤالات را در اختیار مخاطب قرار می‌دهند و یا بنای آن‌ها بر تست‌های چند گزینه‌ای است، پرهیز کنند. اگر هم در زمینه کتاب‌های کار و تمرین اقداماتی صورت می‌دهید، تحولی را در این زمینه صورت دهید که کارهای تولید شده مغایر با اهداف و اصول آموزشی و تربیتی نباشد تا این کتاب‌ها بتواند در جایی که ضرورت دارد، به کمک دانش‌آموز بیاید.

در این جلسه عزیزان زیادی حضور دارند که نام آوردن از همه آن‌ها مقدور نیست اما من ضمن تشکر از همه شما عزیزان و بزرگواران لازم می‌دانم در این جمع به جناب آقای سیدمحسن گلدانساز، به‌عنوان پایه‌گذار جشنواره کتاب‌های آموزشی و تربیتی هم خیرمقدم بگویم و از ایشان هم تشکر و سپاسگزاری کنم. همچنین از معاون اجرایی دفتر جناب آقای شهابلو و نیز سرکار خانم کیا معاون سامان‌دهی دفتر و همکاران خوششان هم بسیار متشکرم و برایشان آرزوی سربلندی و سلامتی دارم.

